AVFALL SVERIGE

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr KN2026/01568
Vårt Dnr R-2026-24

Malmö den 21 oktober 2026

REMISSVAR

Remiss av revidering av EU:s utsläppshandelssystem ETS 2026 (KN2026/01568) – Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/87/EG och beslut (EU) 2015/1814, COM(2026) 616 final

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Våra medlemmar – landets alla kommuner – ansvarar för att avfall samlas in, återvinns och behandlas på ett hållbart sätt. Det innebär att vi indirekt företräder hela Sveriges befolkning.

Avfall Sverige har också cirka 150 privata företag som associerade medlemmar.

Vi verkar för en hållbar och innovativ avfallshantering där vi samverkar med andra utifrån vårt samhällsansvar. Vår vision är en framtid utan avfall. Därför påverkar, utvecklar och samverkar vi för en framtid där avfall förebyggs, återvinns och ses som en resurs.

Avfall Sverige tackar för möjligheten att lämna remissvar.

1. Sammanfattning

- Avfall Sverige ställer sig bakom ett ambitiöst och förutsägbart utsläppshandelssystem med en stark prissignal och delar regeringens preliminära ståndpunkt att ambitionsnivån inte bör sänkas. Internationella krediter bör inte användas för att sänka ambitionen i EU ETS. Remissvaret avser de delar av förslaget som rör avfallsförbränning och deponering samt de finansieringsinstrument som kommissionen föreslår och som har direkt betydelse för dessa verksamheter. I övriga delar lämnar Avfall Sverige inga synpunkter.

- Avfall Sverige tillstyrker att förbränning av icke-farligt avfall förs in i EU ETS med gemensamma regler i hela unionen (bilaga I). Avfall Sverige avstyrker den gradvisa infasningen fram till 2034 (artikel 12a) och förordar full

överlämningsskyldighet senast 2031. Det nationella undantag till och med 2035 som föreslås i artikel 12b avstyrks. Behålls undantaget måste det villkoras med ett krav på en nationell koldioxidkostnad som är likvärdig med kostnaden inom EU ETS.

- Av kommissionens förslag framgår att svenska anläggningar inte omfattas av infasningen utan fortsatt ska överlämna utsläppsrätter fullt ut. Förslaget bestraffar därmed de anläggningar som gått före, tvärtemot kommissionens egen ambition att premiera tidiga aktörer. Naturvårdsverket uppskattar merkostnaden till omkring 17 miljarder kronor. Avfall Sverige föreslår en finansieringsmekanism för tidiga aktörer på två nivåer: ett särskilt avdelat och tidsbegränsat fönster inom Industrial Decarbonisation Bank (artiklarna 10cc–10ce), utformat som ett incitamentssystem för investeringar i avskiljning, användning och lagring av koldioxid vid avfallsförbränning, samt en nationell avsättning till sektorn av de auktionsintäkter som enligt artikel 10.3 ska gå till verksamheter inom EU ETS. Vinner mekanismen inte gehör bör regeringen i andra hand verka för att de anläggningar som redan ingår fullt ut i EU ETS får nationellt investeringsstöd till och med 2035, då lika villkor inträder i hela unionen, finansierat genom en tidsbegränsad nedsättning av den plastavgift Sverige betalar till unionens budget för plastförpackningar som inte materialåtervinns. Konkreta ändringsförslag finns i bilaga 1.

- Gemensamma regler för övervakning, rapportering och verifiering bör antas i god tid före 2031, lämpligen senast 2028, och bygga på de svenska erfarenheterna sedan 2013 (artikel 14 och bilaga IV). Avgränsningen i bilaga I behöver förtydligas: begreppet ”municipal waste” bör ersättas med ”non-hazardous waste”), och det bör klargöras när förbränning av farligt avfall undantas.

- Avfall Sverige tillstyrker rapporteringskraven för deponiers metanutsläpp från 2031 (bilaga I). Visar översynen enligt artikel 30.9 att avfall styrs till deponi i strid med avfallshierarkin bör deponering prissättas i EU ETS. Vidare bör översynen tidigareläggas så att ett beslut kan fattas innan infasningen av avfallsförbränningen är avslutad. Inkluderas deponier i EU ETS bör kostnaden beräknas på mängden brännbart och biologiskt nedbrytbart avfall som deponeras. Deponier eller medlemsstater som kan styrka att endast små mängder sådant avfall deponeras, exempelvis genom ett deponeringsförbud, bör undantas från rapportering och EU ETS. EU bör dessutom förbjuda deponering av brännbart och organiskt avfall och tidigarelägga deponeringsmålet om 10 procent i deponeringsdirektivet. Utsläpp från tidigare deponerat avfall bör hanteras genom deponeringsdirektivets krav på gasinsamling och BAT-slutsatserna, inte genom utsläppshandel

- Avfall Sverige tillstyrker det centrala uppköpsprogrammet för permanenta upptag (artikel 9c) och möjligheten att kvitta fossila utsläpp mot lagrade

biogena utsläpp (artikel 14.1a). Inget utsläppsutrymme får tillföras i förväg: utsläppsrätter bör utfärdas först mot levererade och annullerade certifierade upptag, medan kommissionens åtaganden att köpa upptagen bör göras tidigt, genom upphandling från 2028 med betalning vid leverans. Finansieringen måste säkras, och regelverken för EU ETS och CRCF behöver samordnas. Klimatkontrakt bör kunna omfatta avskiljning från blandade rökgaser, bio-CCU bör kunna få stöd och 95-procentsregeln bör slopas.

- Avfall Sverige tillstyrker fortsatt fri tilldelning till fjärrvärme, inklusive värme från avfallsförbränning (artiklarna 10a och 10b), liksom att tilldelningen från 2031 villkoras av en verifierad investeringsplan i stället för av åtgärder i energikartläggningar. Eftersom tilldelningen trappas ned till noll 2040 bör värme- och bränsleriktmärkena utformas teknikneutralt så att effektiv fjärrvärme och återvunnen energi inte missgynnas.

- Avfall Sverige tillstyrker möjligheten, enligt skäl 50 och artikel 10a.3d, för att två eller flera anläggningar tillsammans ska kunna uppfylla investeringsvillkoret för fri tilldelning, genom ett gemensamt investeringsavtal mellan anläggningar i och mellan medlemsstater i EU. Bestämmelsen kan ge transregionala cirkularitetshubbar en rättslig och finansiell grund inom EU ETS (se avsnitt 2.11). Regeringen bör verka för att gränsöverskridande samarbeten möjliggörs i de delegerade akterna och att bestämmelsen även kopplas till hubbarna i rättsakten om cirkulär ekonomi.

- EU:s taxonomi bör ändras så att energiåtervinning (icke återvinningsbart avfall) med koldioxidavskiljning inte stängs ute från hållbar finansiering. Utan den ändringen blir stödet från Industrial Decarbonisation Bank verkningslöst, eftersom den marknadsfinansiering som måste komplettera det uteblir.

- EU ETS kostnaden för den fossila koldioxiden i avfallet ska inte stanna hos kommunerna och taxekollektivet. Den kommande rättsakten om cirkulär ekonomi bör exempelvis föra kostnadsansvaret för EU:s plastavgift uppströms genom ett utvidgat producentansvar för icke återvunna plastförpackningar.

2. Kommentarer

2.1 Utgångspunkter

EU ETS är unionens centrala klimatstyrmedel, och dess styrkraft bygger på ett trovärdigt utsläppstak och en långsiktig prissignal. Avfall Sverige delar regeringens preliminära ståndpunkt i faktapromemoria 2025/26:FPM111 att den linjära reduktionsfaktorn inte bör sänkas på det sätt som föreslås, liksom regeringens bedömning att inkluderingen av avfallsförbränning är välkommen, att infasningen bör gå snabbare och att det nationella undantaget är problematiskt.

Avfall Sveriges medlemmar, landets kommuner, ansvarar för behandlingen av det avfall som återstår sedan möjligheterna till förebyggande, återanvändning och materialåtervinning har uttömts. Omkring 6,5 miljoner ton avfall per år behandlas i Sverige genom förbränning med energiåtervinning, varav ungefär 2 miljoner ton förs in från andra länder. Anläggningarna utgör baslast i fjärrvärmesystemen, producerar el och har omfattats av EU ETS sedan 2013. Deras utsläpp motsvarar nästan en femtedel av Sveriges utsläpp inom systemet.

2.2 Harmoniserad inkludering tillstyrks, men infasningen bör ske tidigare och det nationella undantaget bör utgå

Avfall Sverige tillstyrker att förbränning och samförbränning av icke-farligt avfall i anläggningar med en kapacitet över 3 ton per timme förs in i bilaga I. Så länge utsläppen prissätts i vissa medlemsstater men inte i andra snedvrids konkurrensen på den europeiska marknaden för behandling av restavfall, och investeringar i eftersortering, materialåtervinning och koldioxidavskiljning får en svagare drivkraft än prissignalen är avsedd att ge. De svenska erfarenheterna visar att koldioxidprissättningen styr: i takt med att priset på utsläppsrätter stigit har flertalet anläggningar infört mottagningsavgifter differentierade efter avfallets plastinnehåll, flera har investerat i eftersortering och de större anläggningarna har långt framskridna planer på koldioxidavskiljning.

Avfall Sverige avstyrker den gradvisa infasningen av överlämningsskyldigheten under 2031–2034 (artikel 12a). Full inkludering bör ske tidigare, senast 2031. En inkludering från 2028 var utgångspunkten vid 2023 års översyn av direktivet, och varje år som infasningen pågår förlängs den period då konkurrensvillkoren skiljer sig åt inom unionen. Skulle en infasning ändå behållas bör perioden göras så kort som möjligt och gälla lika i alla medlemsstater, utan utrymme för nationella avvikelser.

Avfall Sverige avstyrker det nationella undantaget till och med 2035 (artikel 12b). Eftersom endast två av tre villkor behöver uppfyllas kan undantaget beviljas en medlemsstat som över huvud taget inte tillämpar någon nationell koldioxidprissättning. Villkoret om en nationell koldioxidskatt är dessutom justerat för infasningen, så att skatten 2031 bara behöver överstiga en fjärdedel av auktionspriset. Undantaget innebär också att medlemsstaten ska annullera utsläppsrätter motsvarande de undantagna anläggningarnas verifierade utsläpp från sin egen auktionsvolym; koldioxidkostnaden flyttas därmed från anläggningarna till statskassan, och beviljas undantaget på grundval av återvinnings- och deponeringsmålen bär anläggningarna ingen koldioxidkostnad alls. Behålls undantaget måste det förutsätta en nationell koldioxidkostnad som är minst likvärdig med kostnaden inom EU ETS, utan justering för infasningen, och likvärdigheten bör följas upp av kommissionen enligt en metod som är jämförbar mellan medlemsstaterna.

2.3 Förslaget bestraffar ”first movers”

Svenska avfallsförbränningsanläggningar har ingått i EU ETS sedan 2013, utan infasning. Infasningen i artikel 12a gäller inte anläggningar som redan ingår i systemet. Svenska anläggningar ska alltså fortsätta att överlämna utsläppsrätter för samtliga verifierade utsläpp, medan anläggningar i andra medlemsstater når full överlämningsskyldighet först 2034 eller, med nationellt undantag, 2036. Argumentet om likvärdiga konkurrensvillkor får därmed en annan innebörd för Sverige än för övriga unionen: den konkurrensnackdel som svenska anläggningar burit sedan 2013 består i ytterligare ett decennium, nu med kommissionens förslag som grund.

Naturvårdsverket uppskattar merkostnaden för de svenska anläggningarna, jämfört med anläggningar som följer kommissionens infasning, till omkring 17 miljarder kronor vid ett pris på cirka 1 000 kronor per utsläppsrätt. Den konsekvensanalys Avfall Sverige låtit Profu göra bekräftar storleksordningen; analysen beaktar inte det nationella undantaget, som förstärker kostnadsskillnaden ytterligare. Kostnaden för utsläppsrätter motsvarar redan i dag 10–20 procent av anläggningarnas rörelsekostnader enligt både Naturvårdsverket och kommissionens konsekvensbedömning. Utrymmet för kostnadsövervältring är begränsat i båda riktningarna: mottagningsavgifterna sätts på en internationell marknad där konkurrerande behandling inte bär samma kostnad, och på värmemarknaden sätter värmepumpar och andra uppvärmningsalternativ taket för fjärrvärmepriset. Den del av kostnaden som inte kan föras vidare pressar anläggningarnas marginaler och träffar i förlängningen avfallslämnarna, fjärrvärmekunderna och taxekollektivet, eftersom anläggningarna i stor utsträckning är kommunalt ägda. Försämrad lönsamhet under övergångsperioden får inte leda till att investeringar i koldioxidavskiljning skjuts upp eller att fjärrvärmens konkurrenskraft gentemot andra uppvärmningsalternativ urholkas.

Enligt kommissionen ska det reviderade systemet belöna de aktörer (first movers) som går före i omställningen, och förslaget om att inrätta en Industrial Decarbonisation Bank motiveras med behovet av förutsägbart stöd som gör det lönsamt att investera tidigt i ny teknik. För avfallsförbränningen blir utfallet det motsatta. De anläggningar som gått före får bära en väsentligt högre kumulativ koldioxidkostnad än de som förs in senare, samtidigt som de konkurrerar om stöd på samma villkor. Förslaget bestraffar således föregångare i stället för att belöna dem, vilket är svårt att förena med kommissionens egna motiv för översynen. Kommissionen anger själv i skäl 73 att infasningen ska ge utrymme för investeringsstöd, bland annat genom auktionsintäkter, till anläggningar och lokala myndigheter innan överlämningsskyldigheten inträder. De anläggningar som redan omfattas har aldrig haft något sådant utrymme. Avfall Sverige förutsätter att regeringen i förhandlingsarbetet begär att kommissionen redovisar en bedömning av hur övergångsordningen påverkar konkurrensen på den inre marknaden för avfallsbehandling. Utan åtgärder riskerar snedvridningen att styra avfall till anläggningar med lägre energieffektivitet i andra medlemsstater, att skjuta upp

investeringar i koldioxidavskiljning och att leda till förtida avveckling av svensk behandlingskapacitet.

2.4 Avfall Sverige föreslår en finansieringsmekanism för ”first movers” (artiklarna 10cc–10ce och 10.3)

Om kommissionens förslag om gradvis infasning ligger fast i förhandlingarna bör regeringen verka för att det förenas med en finansieringsmekanism för tidiga aktörer så att konkurrensneutraliteten säkerställs på EU-nivå. Mekanismen ska ge anläggningar som gått före tillgång till finansiering för fortsatta utsläppsminskande investeringar på likvärdiga villkor fram till 2035. Den bör utformas som ett incitamentssystem för investeringar i sortering, avskiljning, användning och lagring av koldioxid vid avfallsförbränning. Den ska komplettera prissignalen, inte ersätta den: fördelningskriterier, koldioxidpremier och klimatkontrakt bör vara transparenta och teknikneutrala, och stödet bör riktas mot de investeringsrisker som prissignalen ensam inte förmår hantera. Den innebär ingen kompensation för historiska kostnader, och skyldigheten att överlämna utsläppsrätter påverkas inte. Förslag till lagtext finns i bilaga 1.

2.4.1 Ett ”dedicated window” för ” first movers” inom Industrial Decarbonisation Bank

Enligt förslaget kan koldioxidavskiljning och andra utsläppsminskande tekniker vid avfallsförbränning få stöd från Industrial Decarbonisation Bank och Innovationsfonden. Finansieringsramen skiljer dock inte på om en anläggning redan betalar fullt pris för sina utsläpp eller inte. En anläggning som burit hela koldioxidkostnaden sedan 2013 bedöms på samma grunder som en anläggning som förs in först 2031 under övergångsregler.

Avfall Sverige föreslår därför att ett särskilt ”fönster ”för tidiga aktörer inrättas med artikel 10cc som rättslig grund, öppet under 2028–2030 inom Investment Booster (artikel 10cd) och under 2031–2035 inom bankens andra fas (artikel 10ce), där klimatkontrakt ingår bland instrumenten. Klimatkontrakten bör kunna omfatta avskiljning från blandade rökgaser med både fossil och biogen koldioxid.

Stödet bör kunna sökas av avfallsförbränningsanläggningar som redan före 2031 betalade fullt ut för sina utsläpp inom EU ETS. Tidigare överlämningsskyldighet ska vara ett villkor för att söka stöd, inte en rätt till finansiering. Stödet ska avse nya investeringar, förutsätta oberoende verifierade utsläppsminskningar eller permanenta upptag, stå i proportion till finansieringsgapet och samordnas med annat offentligt stöd och med statsstödsreglerna. Det ska varken minska eller kvitta överlämningsskyldigheten eller ersätta tidigare efterlevnadskostnader. Villkoret om verifierade utsläppsminskningar bör omfatta även avskiljning och användning av biogen koldioxid (bio-CCU) när användningen ger verifierade minskningar i senare led, så att en anläggning som kombinerar lagring och användning inte utesluts. Förslag till ändringar i artiklarna 10cc, 10cd och 10ce samt till ett nytt skäl finns i bilaga 1.

2.4.2 Nationellt investeringsstöd finansierat genom nedsättning av plastavgiften

Som påpekats tidigare uppskattar Naturvårdsverket merkostnaden för de svenska anläggningarna, under övergångsperioden, till omkring 17 miljarder kronor. Vinner finansieringsmekanismen inte gehör bör regeringen i andra hand verka för att de anläggningar som redan omfattas av EU ETS kan få ta del av ett nationellt investeringsstöd till och med 2035 då alla anläggningar i unionen ska bära samma koldioxidkostnad.

Ett sådant stöd kan finansieras genom en nedsättning av den del av Sveriges avgift till unionens budget som baseras på plastförpackningsavfall som inte materialåtervinns (plastavgiften).

Skälet är att samma plast ger upphov till två betalningar från svensk sida. Staten betalar plastavgiften, som enligt budgetpropositionen för 2026 uppgår till drygt 2 miljarder kronor för året. Den plast som avgiften avser hamnar till stor del i restavfallet och förbränns i de svenska anläggningarna, som överlämnar utsläppsrätter för dess fossila koldioxid. Kommissionen föreslår dessutom, i förslaget till nytt beslut om systemet för unionens egna medel för 2028–2034, att 30 procent av auktionsintäkterna ska tillfalla unionens budget. Plast som inte materialåtervinns skulle då belasta Sverige två gånger på unionsnivå, medan medlemsstater vars anläggningar fasas in till 2034 eller undantas till och med 2035 betalar en gång.

Det nuvarande beslutet om egna medel innehåller redan årliga schablonnedsättningar av plastavgiften för ett antal medlemsstater. En tidsbegränsad nedsättning för medlemsstater vars avfallsförbränningsanläggningar redan före 2031 hade full överlämningsskyldighet, i dag bland andra Sverige, Danmark och Litauen, kan utformas på samma sätt och gälla 2028–2035. Regeringen bör driva detta i förhandlingarna om de egna medlen som pågår parallellt med förhandlingarna om direktivet. Naturvårdsverket har för sin del pekat på att intäkter från plastavgiften kan användas för att finansiera investeringar i materialåtervinning och koldioxidavskiljning vid avfallsförbränning.

Nedsättningen rör förhållandet mellan Sverige och unionens budget. Stödet till anläggningarna ska, liksom mekanismen i avsnitt 2.4.1, avse nya investeringar i koldioxidavskiljning och andra utsläppsminskande åtgärder och vara förenligt med statsstödsreglerna. Det ersätter inte kostnaden för utsläppsrätter, och skyldigheten att överlämna utsläppsrätter för samtliga verifierade utsläpp kvarstår. Nedsättningen är en övergångslösning; den varaktiga lösningen är det kostnadsansvar för producenterna som behandlas i avsnitt 2.10. Svensk avfallsförbränning ska även i fortsättningen ingå fullt ut i EU ETS, och ingen av lösningarna är ett nationellt undantag enligt artikel 12b.

2.4.3 En säkerställd andel av de nationella auktionsintäkterna

Avfall Sverige tillstyrker, i enlighet med EU kommissionens förslag, att minst 50 procent av medlemsstaternas auktionsintäkter ska användas för omställningen av de verksamheter som omfattas av EU ETS (artikel 10.3). Avfallsförbränningen står för nästan en femtedel av de svenska utsläppen inom systemet. Avfall Sverige föreslår att regeringen vid den nationella tillämpningen avsätter en motsvarande andel av medlen för investeringar som sänker utsläppen vid de svenska anläggningarna: eftersortering av plast, koldioxidavskiljning för lagring eller användning, infrastruktur för transport och lagring av koldioxid samt elektrifiering och effektivare värmeåtervinning. Kommissionen anger i skäl 76 att medlemsstaterna bör använda intäkterna från utsläppshandeln för att stödja de lokala myndigheter som ansvarar för insamling och behandling av kommunalt avfall. I Sverige är det kommunerna och deras bolag som bär koldioxidkostnaden, och en nationell avsättning till sektorn följer därför direkt av förslagets egen logik. Fram till 2031, då kostnadsskillnaden mot övriga unionen är som störst, bör avsättningen dimensioneras så att den motsvarar de svenska anläggningarnas merkostnad i förhållande till anläggningar i medlemsstater utan koldioxidprissättning.

2.5 Gemensamma MRV-regler och tydligare avgränsning i bilaga I till direktiv 2003/87/EG

De gemensamma bestämmelserna om övervakning, rapportering och verifiering (artikel 14 och bilaga IV till direktivet) bör antas i god tid före 2031, lämpligen senast 2028, så att anläggningar i hela unionen hinner uppdatera sina övervakningsplaner innan överlämningsskyldigheten inträder. Översynen av övervaknings- och rapporteringsförordningen (MRR) bör utgå från de svenska erfarenheterna. De större anläggningarna mäter koldioxidutsläppen kontinuerligt enligt EN 14181 och bestämmer den biogena andelen med kol-14-metoden, medan mindre anläggningar använder de standardfaktorer som Naturvårdsverket fastställer årligen. Metoderna är beprövade och behöver inte utvecklas på nytt.

Avgränsningen i bilaga I till direktiv 2003/87/EG behöver förtydligas. Verksamhetsbeskrivningarna för förbränning av bränslen i anläggningar över 20 MW och för förbränning av icke-farligt avfall över 3 ton per timme måste använda samma avfallsbegrepp; annars kan ett och samma avfallsslag hamna i båda kategorierna med olika övervakningsregler som följd. Returträ är ett exempel: det förbränns i dag inom verksamheten förbränning av bränslen men kan med förslagets lydelse även hänföras till den nya verksamheten. Eftersom kommissionen avser att ta fram särskilda bestämmelser för avfallsförbränning i övervaknings- och rapporteringsförordningen (MRR) och utsläppen rapporteras per verksamhet enligt tillståndet, får oklarheten direkt betydelse för anläggningarnas övervakningsplaner. Begreppet ”municipal waste” bör därför genomgående ersättas med ”non-hazardous waste”. Det bör också klargöras när förbränning av farligt avfall undantas: om det är avfallets andel av det tillförda

bränslet eller anläggningens tillstånd som avgör, och om det har betydelse huruvida förbränningen sker med energiåtervinning.

2.6 Deponering: rapporteringskrav tillstyrks, men ett EU-förbud behövs (bilaga I och artikel 30.9)

Enligt Avfall Sveriges bedömning får en koldioxidkostnad på avfallsförbränning bara avsedd effekt om deponering samtidigt beläggs med en motsvarande kostnad eller förbjuds. Blir energiåtervinning dyrare medan deponering förblir det billigaste alternativet i många medlemsstater söker sig avfallet nedåt i avfallshierarkin, och koldioxid som prissätts och övervakas byts mot metan som varken prissätts eller mäts. Deponierna i unionen släpper ut omkring 75 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år, enligt medlemsstaternas egen rapportering av växthusgasutsläpp. Det är nära dubbelt så mycket som utsläppen från avfallsförbränningen.

Kommissionen föreslår att deponier för icke-farligt avfall förs in i bilaga I till direktivet, men enbart för övervakning, rapportering och verifiering av metanutsläpp; någon skyldighet att överlämna utsläppsrätter föreslås inte. Kraven ska börja gälla 2031, samma år som infasningen av avfallsförbränningen inleds, men görs beroende av två villkor (skäl 77): att BAT-slutsatser för deponier har antagits och att det finns ett heltäckande register över unionens deponier. Som skäl anges att osäkerheten i beräkningen av deponiernas utsläpp är stor och att rapporteringen inte kan bli tillförlitlig utan gemensamma mätmetoder och en fullständig bild av vilka deponier som finns. Senast den 31 juli 2029 ska kommissionen rapportera om villkoren är uppfyllda. Är något av dem inte uppfyllt skjuts starten upp från 2031 till 2034, då avfallsförbränningen är fullt infasad.

Avfall Sverige tillstyrker rapporteringskraven. Utan verifierade uppgifter om metanutsläppen går det inte att följa om koldioxidkostnaden på förbränning styr avfall till deponi och översynen/bedömningen som kommissionen ska göra senast 2034 får då ett svagt underlag. Regeringen bör därför verka för att villkoren uppfylls i tid, så att rapporteringen inleds 2031 och inte först när infasningen är avslutad.

Avfall Sverige förutsätter samtidigt att kraven utformas så att de blir effektiva och rimliga. Det finns i dag inga standardiserade metoder för att mäta diffusa metanutsläpp från deponier. De metoder som finns är förhållandevis dyra, och representativa resultat kräver upprepade mätningar. Mätningarna registrerar dessutom gas från avfall som deponerats på samma plats tidigare, i vissa fall flera decennier tillbaka, även när det avfall som nu deponeras inte ger upphov till någon gas. Ska redovisningen bygga på direkta mätningar behöver det därför säkerställas att mätningarna faktiskt fyller sitt syfte. Ett alternativ är modellering eller schablonberäkningar, men tillämpas sådana måste de ta hänsyn till om det deponerade avfallet är biologiskt nedbrytbart eller inte, samt till om och hur deponigasen samlas in och tas om hand. Deponier, eller medlemsstater, som kan

styrka att endast små mängder biologiskt nedbrytbart avfall deponeras bör kunna undantas från kraven.

BAT-slutsatser för deponier väntas omkring 2029 och kan komma att ställa krav på utsläppen av deponigas. Reglerna i industriutsläppsdirektivet och utsläppshandelsdirektivet bör utformas så att de inte motverkar varandra och så att dubbelreglering undviks.

Enligt artikel 30.9 ska kommissionen senast den 31 december 2034 bedöma om deponier bör tas in i utsläppshandeln med skyldighet att överlämna utsläppsrätter, och vid behov lämna ett lagförslag. Visar översynen att avfall styrs till deponi i strid med avfallshierarkin anser Avfall Sverige att deponering bör prissättas i EU ETS, så att deponiernas metan får en koldioxidkostnad på samma sätt som förbränningens koldioxid. Kostnaden bör beräknas på mängden brännbart och biologiskt nedbrytbart avfall som deponeras, vilket gör mätproblemen hanterbara. Utsläpp från tidigare deponerat avfall bör inte omfattas; de hanteras genom deponeringsdirektivets krav på insamling av deponigas (bilaga I punkt 4) och genom BAT-slutsatserna. Deponier, eller medlemsstater, som kan styrka att endast små mängder sådant avfall deponeras, exempelvis genom ett deponeringsförbud, bör på samma sätt som från rapporteringskraven undantas från EU ETS.

Prissättningen ersätter dock inte ett förbud. Ett förbud mot deponering av organiskt och brännbart avfall är ett betydligt mer kostnadseffektivt styrmedel; de svenska förbuden har varit avgörande för att skapa efterfrågan på behandling högre upp i avfallshierarkin. Avfall Sverige förordar därför, i likhet med regeringen, att ett sådant förbud införs på EU-nivå genom en revidering av deponeringsdirektivet.

Översynen kommer dessutom för sent. Den görs först när infasningen av avfallsförbränningen är avslutad, och ett beslut om att ta in deponierna skulle fattas efter att koldioxidkostnaden på förbränning i flera år har kunnat styra avfall till deponi. Översynen bör därför tidigareläggas, så att kompletterande åtgärder kan beslutas innan infasningen är avslutad. Hur mycket avfall som riskerar att styras från energiåtervinning till deponi avgörs av deponikostnaden i andra medlemsstater, och målet i deponeringsdirektivet om högst 10 procent deponering av kommunalt avfall till 2035 bör av samma skäl tidigareläggas.

2.7 Permanenta upptag, bio-CCS och CCU (artiklarna 9c, 14.1a och 12)

Plast av fossilt ursprung kommer att finnas kvar i restavfallet även när EU:s återvinningsmål till 2035 är uppnådda. Vid 65 procents materialåtervinning återstår 70–75 miljoner ton kommunalt avfall per år i unionen som måste behandlas, till stor del plast, textil och andra sammansatta material med fossilt innehåll som inte kan återvinnas med dagens eller förutsebar teknik.

Kommunerna råder inte över hur mycket fossil plast som sätts på marknaden; de är skyldiga att ta hand om det som blir kvar när allt som kan återvinnas har återvunnits.

Fram till dess att ett producentansvar som omfattar hela livscykeln (avsnitt 2.10) minskar mängden fossil plast vid källan kan de fossila utsläppen från avfallsförbränning därför bara tas om hand genom koldioxidavskiljning. Ungefär hälften av koldioxiden i rökgaserna är biogen, och investeringskalkylen går ihop först när även den andelen ges ett värde. Avfall Sverige tillstyrker därför det centrala uppköpsprogrammet för permanenta upptag (artikel 9c) och möjligheten att kvitta fossila utsläpp mot lagrade biogena utsläpp från blandade strömmar (artikel 14.1a). Flera svenska anläggningar planerar avskiljning i en omfattning som gör dem till betydande leverantörer av permanenta upptag.

Permanenta upptag får inte bli ett sätt att vidga utrymmet för fossila utsläpp. Enligt förslaget ökas den unionsomfattande mängden utsläppsrätter med 250 miljoner, och utrymmet tillförs marknaden när utsläppsrätterna auktioneras, medan upptagen betalas först vid leverans; utsläppsrätter som inte auktionerats före 2041 återförs dessutom till taket i stället för att annulleras. Avfall Sverige anser att inget utsläppsutrymme ska tillföras i förväg. Utsläppsrätter bör utfärdas först när motsvarande certifierade upptag har levererats och annullerats, en för en, och utsläppsrätter som inte används för ändamålet bör annulleras. Åtagandet att köpa upptagen måste däremot göras tidigt. Upphandlingen bör inledas redan 2028, samtidigt med Industrial Decarbonisation Bank, med betalning vid leverans, eftersom projekten har långa ledtider och även långt framskridna projekt har skjutits upp när de långsiktiga intäkterna inte kunnat säkras. Intäkterna från de utsläppsrätter som en leverans frigör räcker sannolikt inte till kostnaden för upptaget, och förslaget bör därför kompletteras med en finansieringsmekanism som täcker mellanskillnaden.

Certifieringen enligt CRCF och övervakningen enligt EU ETS bör knytas ihop så att en anläggning med blandade strömmar inte behöver verifiera samma koldioxidström två gånger, och fördelningen mellan fossil och biogen koldioxid bör bygga på uppmätta andelar, inte på schabloner. Möjligheten att använda upptag för efterlevnad bör på sikt utvidgas till upptag som förvärvats från annan leverantör, inom en begränsad och regelbundet omprövad andel av överlämningsskyldigheten.

Avfall Sverige tillstyrker att överlämningsskyldigheten för koldioxid som används i produkter flyttas till den punkt där kolet släpps ut (artikel 12). Återvunnet kol belastas då inte längre med en kostnad som fossilt kol slipper. Incitamenten för användning av koldioxid förblir ändå betydligt svagare än för lagring, och finansieringsinstrumenten bör därför öppnas också för bio-CCU med verifierbar klimatnytta och tydlig fossil substitution. För flyg, sjöfart och delar av kemiindustrin är elektrobränslen och andra produkter av återvunnen koldioxid ett av få realistiska alternativ till fossil råvara, och avfallsförbränningen är en av de största inhemska källorna till sådan koldioxid. Regelverket får därför inte ensidigt

styra avskild koldioxid mot lagring. Flytten av överlämningsskyldigheten förutsätter spårbarhet genom hela värdekedjan, och den genomförandeakt om i vilken ordning fossil och biogen koldioxid anses avskiljas som aviseras i skäl 78 måste bygga på uppmätta andelar och göra det möjligt för en och samma anläggning att kombinera fossil CCS, bio-CCS och CCU utan dubbelräkning och utan oproportionerlig administration.

95-procentsregeln bör slopas, i fråga om såväl tilldelning som tillståndsplikt. Som den nu är utformad kan en anläggning med hög andel biogent bränsle falla ut ur systemet och förlora tillgången till dess stödinstrument och till värdekedjan för koldioxidavskiljning, vilket ger skäl att elda mer fossilt bränsle än nödvändigt. Regeln skapar dessutom administrativa problem när en anläggning växlar mellan att omfattas och inte omfattas beroende på enskilda års bränslemix. Behålls regeln måste rapportering, ansvar för kvarvarande fossila utsläpp och tillgång till stödinstrumenten vara tydliga för anläggningar som passerar gränsen.

2.8 Fri tilldelning till fjärrvärme och villkorad tilldelning (artiklarna 10a och 10b)

Avfall Sverige tillstyrker att fri tilldelning till fjärrvärme förlängs efter 2030 och att värme från avfallsförbränning omfattas (artikel 10b.4). Tilldelningen trappas enligt förslaget ned med lika stora steg till noll 2040, vilket ger en förutsägbar men kort övergångsperiod. Fjärrvärmen konkurrerar på en värmemarknad där kundernas alternativ på den svenska marknaden är värmepumpar och enskilda lösningar, och under den period då de svenska anläggningarna betalar väsentligt mer än konkurrerande behandling i övriga unionen behövs tilldelningen för att konkurrensen ska förbli rimlig. Värme- och bränsleriktmärkena bör utformas teknikneutralt så att effektiv fjärrvärme, återvunnen energi och elektrifiering inte missgynnas. Tillämpningen av värmeriktmärket på avfallsvärme bör följas under infasningen, och tillfälliga justeringar bör vara tydligt tidsbegränsade så att de inte tar bort skälen att investera tidigt i koldioxidavskiljning.

Avfall Sverige tillstyrker också att all fri tilldelning från 2031 villkoras av en verifierad plan för investeringar i omställning (Invest in EU decarbonisation plan, artikel 10a.3b–3c) och att de nuvarande villkoren om energikartläggningar och klimatneutralitetsplaner för fjärrvärme ersätts. Energikartläggningsvillkoret har varit svårt att tillämpa och har haft svag koppling till faktiska utsläppsminskningar, medan en plan som verifieras och godkänns av den behöriga myndigheten knyter tilldelningen direkt till investeringar som motsvarar tilldelningens värde. Att 80 procent betalas ut mot planen och 20 procent först när investeringarna verifierats ger en rimlig avvägning mellan investeringsförmåga och incitament. Två delar av förslaget har särskild betydelse för avfallsförbränningen. Anläggningar som genomför projekt med stöd från Industrial Decarbonisation Bank eller Innovationsfonden undantas från kravet på plan, vilket gör mekanismen för tidiga aktörer i avsnitt 2.4 och villkoret för fri tilldelning till ett sammanhängande system. Listan över stödberättigade investeringar enligt artikel 10a.3e bör vidare uttryckligen omfatta avskiljning, transport och lagring av koldioxid vid

avfallsförbränning. Kraven på planens innehåll och på verifieringen behöver vara proportionerliga och tillämpas lika i alla medlemsstater, och de bör samordnas med Industrial Decarbonisation Bank och Innovationsfonden så att samma investering inte prövas flera gånger.

2.9 Taxonomin hindrar finansieringen av omställningen

Inkluderingen i EU ETS leder till investeringar bara om anläggningarna kan finansiera dem, och där är EU:s taxonomi ett hinder. Avfallsförbränning med koldioxidavskiljning klassificeras inte som miljömässigt hållbar, och kriteriet i artikel 17.1 d ii i taxonomiförordningen om att inte orsaka betydande skada för den cirkulära ekonomin tillämpas så att energiåtervinning av icke-återvinningsbart avfall riskerar att stängas ute från Europeiska investeringsbankens utlåning, InvestEU och andra instrument. Kommissionens konceptpapper om samma princip i nästa fleråriga budgetram går i samma riktning. Naturvårdsverket har pekat på behovet av en definition av miljömässigt hållbar avfallsförbränning i taxonomin. Avfall Sverige anser att regeringen bör verka för en sådan ändring, så att energiåtervinning med koldioxidavskiljning av avfall som inte kan materialåtervinnas inte utesluts från hållbar finansiering. Annars blir stödet från Industrial Decarbonisation Bank verkningslöst, eftersom den marknadsfinansiering som måste komplettera det uteblir.

2.10 Kostnadsansvaret för plasten måste flyttas uppströms: rättsakten om cirkulär ekonomi, cirkularitetshubbar och producentansvar

Utsläppshandeln prissätter utsläppen i slutet av värdekedjan. Merparten av den fossila koldioxiden från avfallsförbränning kommer från plast som inte kunnat materialåtervinnas, och kostnaden bärs i dag av kommunerna, avfallslämnarna, fjärrvärmekunderna och taxekollektivet, inte av dem som sätter plasten på marknaden. Naturvårdsverket konstaterar att utsläppskostnaderna bara i begränsad utsträckning förs vidare uppströms och att det mest effektiva vore styrmedel som lägger kostnaden för alla utsläpp, också dem i avfallsledet, på den som sätter plasten på marknaden. Avfall Sverige delar den bedömningen.

EU:s plastavgift är ett tydligt exempel på att principen om att förorenaren betalar inte tillämpas i dag. Sedan 2021 betalar medlemsstaterna 0,80 euro per kilo plastförpackningsavfall som inte materialåtervinns till unionens budget, sammanlagt drygt 7 miljarder euro per år. Sverige betalar, liksom många andra medlemsstater, avgiften ur statsbudgeten utan att föra den vidare till producenterna. Avgiften saknar därmed styrande effekt och fungerar i praktiken som en dold subvention av plastproducenterna och den fossila industrin, bekostad av skattebetalarna. Avfall Sverige har tillsammans med Fastighetsägarna Sverige verkat för att avgiften ska läggas på producenterna inom ramen för producentansvaret.

Kommissionen har aviserat en rättsakt om cirkulär ekonomi senare i höst. Regeringen bör verka för att rättsakten innehåller ett producentansvar för plast som täcker hela livscykeln, inklusive kostnaden för utsläppen när plast som inte kan materialåtervinnas slutligen behandlas genom energiåtervinning. Ett sådant kostnadsansvar ger incitament att minska mängden fossil plast, att utforma produkter för materialåtervinning och att använda återvunnet och biogent kol, och det hindrar att kostnaden för utsläppshandeln stannar hos kommunerna. Naturvårdsverket har pekat på samma behov av styrmedel högre upp i värdekedjan.

Rättsakten väntas också ge en rättslig ram åt de transregionala cirkularitetshubbar som kommissionen lanserade i den rena industrigiven (COM(2025) 85) och i pilotprojektet för plastens cirkularitet (COM(2025) 805). Avfall Sverige ser i hubbarna en möjlighet att samordna infrastruktur för insamling, sortering, materialåtervinning och behandling över gränserna i Norden och runt Östersjön. Det förutsätter att de definieras så att de omfattar hela avfallshierarkin, inklusive energiåtervinning med koldioxidavskiljning av det avfall som återstår efter materialåtervinning, och att rättsakten säkerställer samstämmighet med taxonomiförordningen och tillgång till finansiering genom samordningsverktyget för konkurrenskraft, Europeiska investeringsbanken och InvestEU. Samma synsätt bör gälla definitionen av hållbara kolkällor i artikel 3.16 i förslaget till Industrial Accelerator Act (COM(2026) 100): kol som avskiljs från avfall bör erkännas endast när avfallet inte kan materialåtervinnas och behandlingen är förenlig med avfallshierarkin, och elproduktion bör inte ingå.

2.11 Skäl 50 och gemensamma investeringsavtal: en rättslig grund för de transregionala cirkularitetshubbarna (artikel 10a.3d)

Kommissionen föreslår i skäl 50 och artikel 10a.3d att flera anläggningar ska kunna uppfylla investeringsvillkoret för fri tilldelning gemensamt, genom ett gemensamt investeringsavtal för utsläppsminskning (joint decarbonisation investment agreement) som även får omfatta anläggningar i olika medlemsstater. Motivet är att tillgången till elnät, vätgas och koldioxidinfrastruktur skiljer sig åt mellan anläggningar och regioner. En eller flera anläggningar ska därför kunna investera för hela anläggningsgruppens räkning. Investeringen ska motsvara minst värdet av gruppens samlade fria tilldelning under femårsperioden, de investerande anläggningarna ska uppnå en högre utsläppsminskning än övriga, och avtalet ska vara ingånget innan ansökan om tilldelning lämnas.

Avfall Sverige tillstyrker bestämmelsen. Den beskriver, utan att nämna dem, den funktion som de transregionala cirkularitetshubbarna är avsedda att fylla. Kommissionen introducerade hubbarna i meddelandet Given för en ren industri (COM(2025) 85) som ett instrument för samarbete mellan medlemsstater och företag kring gemensam infrastruktur, smart specialisering och stordriftsfördelar. Pilotprojektet inom samordningsverktyget för konkurrenskraft (COM(2025) 805) ska pröva formen. Det som hittills saknats är en rättslig mekanism som gör

samarbetet bindande och ekonomiskt bärkraftigt för deltagarna. Det gemensamma investeringsavtalet kan bli den mekanismen. En avfallsförbränningsanläggning med hamnläge, fjärrvärmeunderlag och anslutning till infrastruktur för transport och lagring av koldioxid kan ingå avtal med anläggningar i andra medlemsstater som saknar sådana förutsättningar. Den genomför avskiljningen för gruppens räkning och ger deltagarna en utsläppsminskning som de inte kan åstadkomma på egen hand. Deltagarna behåller sin fria tilldelning, investeringen koncentreras dit den ger störst klimatnytta per krona, och hubben får ett finansieringsunderlag som sträcker sig över flera femårsperioder.

För avfallsförbränningen har detta särskild betydelse. Från 2031 omfattas värme från avfallsförbränning av fri tilldelning till fjärrvärme i hela unionen, och tilldelningen är villkorad av investeringar som motsvarar dess värde. En anläggning utan tillgång till koldioxidinfrastruktur kan knappast uppfylla det villkoret med annat än mindre effektiviseringsåtgärder. Genom ett gemensamt investeringsavtal kan anläggningar i exempelvis Baltikum, Polen eller Finland i stället låta sin tilldelning finansiera avskiljning vid en nordisk hubb. De verifierade utsläppsminskningarna räknas gruppen till godo. Det är samma samarbetslogik som Avfall Sverige förespråkat i sitt förslag om transregionala cirkularitetshubbar. Dessutom ger det hubbarna en finansieringskälla inom EU ETS som inte påverkas av att taxonomins kriterier i dag stänger andra instrument.

Bestämmelsen har tre begränsningar som förhandlingarna bör hantera. För det första gäller den endast villkoret för fri tilldelning, och tilldelningen till fjärrvärme trappas ned till noll 2040. Mekanismen är därför starkast under 2031–2035 och ska ses som ett komplement till Industrial Decarbonisation Bank, inte som en ersättning. För det andra avgörs det mesta i de delegerade akterna: vilka investeringar som godtas (artikel 10a.3e a), hur väsentlig utsläppsminskning definieras (b), hur ansvaret fördelas inom gruppen (j) och hur gränsöverskridande grupper administreras (i). Erkänns inte koldioxidavskiljning vid avfallsförbränning, inklusive avskiljning av den biogena andelen som ger permanenta upptag, som stödberättigad investering med väsentlig utsläppsminskning, faller möjligheten. För det tredje måste avtalen vara ingångna innan ansökan om fri tilldelning för perioden 2031–2035 lämnas, det vill säga under 2029. De delegerade akterna behöver därför antas senast 2028, och hubbprojekten måste vara tillräckligt mogna för att kunna avtalas vid den tidpunkten.

Avfall Sverige anser att regeringen bör verka för följande. Skäl 50 och artikel 10a.3d bör behållas och förtydligas så att gränsöverskridande anläggningsgrupper kring infrastruktur för avskiljning, transport och lagring av koldioxid uttryckligen omfattas. De delegerade akterna enligt artikel 10a.3e bör erkänna koldioxidavskiljning vid avfallsförbränning, inklusive den biogena andelen, som stödberättigad investering med väsentlig utsläppsminskning. Ansvarsfördelningen bör utformas så att den investerande anläggningen inte ensam bär risken för att gruppen inte uppfyller villkoren. En anläggning vars avskiljningsprojekt får stöd

från Industrial Decarbonisation Bank bör kunna vara investerande anläggning i en grupp utan att förlora undantaget från kravet på investeringsplan. Rättsakten om cirkulär ekonomi bör hänvisa till det gemensamma investeringsavtalet som en samarbetsform inom de transregionala cirkularitetshubbarna, och en hubb som utsetts inom samordningsverktyget för konkurrenskraft bör presumeras uppfylla kraven för att vara investerande anläggning. Då knyts utsläppshandelns investeringsvillkor, bankens stöd och rättsaktens hubbar samman till en struktur. Det är också vad kommissionen själv eftersträvar när den i skäl 69 beskriver inkluderingen av avfallsförbränningen som en del av en samlad ansats tillsammans med rättsakten om cirkulär ekonomi.

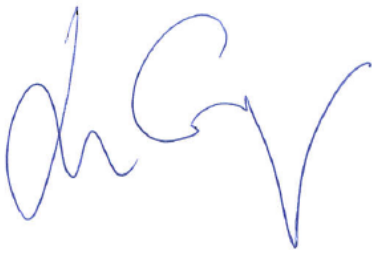
2.13 Avslutande synpunkter

Avfall Sveriges ståndpunkter i detta yttrande hänger samman. Tillsammans anger de vilka steg som krävs för att avfallssektorn ska kunna eliminera sina fossila utsläpp. Avfallsförbränning inom EU ska omfattas av EU ETS med gemensamma regler, utan långa övergångstider och nationella undantag. De svenska anläggningarna har betalat fullt pris för sina utsläpp sedan 2013 och ska enligt förslaget göra det även när anläggningar i andra medlemsstater fasas in, undantas och får investeringsstöd. Förslaget innebär att de anläggningar som gått före och redan ingår i EU ETS får bära en full kostnad under hela övergångsperioden. Det strider mot kommissionens eget motiv för att inrätta Industrial Decarbonisation Bank: att det ska löna sig att investera tidigt i ny teknik. Avfall Sverige anser att de anläggningar som redan omfattas av utsläppshandeln ska ges tillgång till finansiering för fortsatta investeringar i koldioxidavskiljning, dels genom ett särskilt ”fönster” i banken, dels genom en nationell andel av auktionsintäkterna.

Deponeringen bör i första hand begränsas genom ett EU-gemensamt förbud mot deponering av brännbart och organiskt avfall. Visar översynen att avfall ändå styrs till deponi i strid med avfallshierarkin bör deponering prissättas i EU ETS, Taxonomin ska öppnas för energiåtervinning med koldioxidavskiljning. En stor del av de fossila utsläppen från avfallsförbränningen kommer från den plast som finns kvar i restavfallet. Rättsakten om cirkulär ekonomi bör flytta kostnadsansvaret för icke återvunnen plast till den som sätter den på marknaden genom ett tydligt producentansvar. De fossila utsläppen kan bara elimineras genom att plasten minskar vid källan och genom att koldioxiden från det som inte kan återvinnas förbränns, avskiljs och lagras. Utsläppshandeln sätter priset, men de fossila utsläppen kommer att minska först när priset når den som sätter plasten på marknaden och när anläggningarna kan finansiera avskiljningen. Varje steg är därför nödvändigt och inget är tillräckligt i sig. Saknas något av stegen stannar kostnaden hos kommunerna/taxekollektivet och de fossila utsläppen består.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår samhällspolitiska rådgivare Minna Gillberg, minna.gillberg@avfallsverige.se, tfn. 073-595 29 83.

Med vänlig hälsning
Avfall Sverige

Lars Stiernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd

Bilaga 1: Förslag till ändringar i direktivtexten

Nedan återges Avfall Sveriges förslag till ändringar i kommissionens förslag COM(2026) 616 på engelska, i den form de kan föras in i förhandlingarna i rådet och Europaparlamentet. Förslagen avser den finansieringsmekanism för tidiga aktörer som beskrivs i avsnitt 2.4. Hänvisningen ”Article 10cc (X)” avser den nya punkt i artikel 10cc som föreslås nedan. Rekvisitet om verifierade utsläppsminskningar är avsett att omfatta även avskiljning och användning av biogen koldioxid när användningen leder till verifierade utsläppsminskningar.

Artikel 10cc – Industrial Decarbonisation Bank

Följande punkt läggs till:

> *When implementing Articles 10cd and 10ce, the Commission shall establish a dedicated, time-limited financing mechanism for additional decarbonisation projects at installations for the incineration or co-incineration of non-hazardous waste which, before 2031, were already subject to the obligation to surrender allowances under Article 12 for all verified emissions covered by this Directive. The mechanism shall recognise the earlier exposure of those installations to the carbon price and support a level playing field for further decarbonisation investment. It shall operate through dedicated windows under Article 10cd in 2028–2030 and Article 10ce in 2031–2035.*

Artikel 10cd – ETS Investment Booster (2028–2030)

Följande punkt införs:

> *The Commission shall establish a dedicated window for projects covered by the financing mechanism referred to in Article 10cc (X). Eligibility shall require that the installation was already subject, before 2031, to the obligation to surrender allowances under Article 12 for all verified emissions covered by this Directive. The Terms and Conditions shall take account of the earlier carbon-cost exposure of eligible installations and the need to support additional decarbonisation investment. Support shall be conditional on independently verified greenhouse gas emission reductions or permanent carbon removals.*

Artikel 10ce – Industrial Decarbonisation Bank, andra fasen (2031–2035)

Följande punkt 2a införs:

> *2a. Until 31 December 2035, the Commission shall maintain a dedicated window for projects covered by the financing mechanism referred to in Article 10cc (X). The Terms and Conditions referred to in paragraph 2 shall take account of the cumulative carbon-cost exposure of eligible*

installations and the transitional surrender requirements applicable to comparable installations entering the EU ETS from 2031. Support shall be proportionate to the funding gap, take account of other public support and be conditional on additional and independently verified greenhouse gas emission reductions or permanent carbon removals. It shall not affect the obligation to surrender allowances under Article 12 or compensate past compliance costs.

Förslag till nytt skäl

(XX) The EU ETS should reward economic first movers and provide effective incentives for early investment in decarbonisation. Certain waste incineration installations were brought within the EU ETS before the harmonised inclusion of the sector and are already subject to the obligation to surrender allowances under Article 12 for all verified emissions covered by this Directive. Those installations have therefore internalised the carbon price and undertaken investment decisions under a more stringent carbon-cost framework. By contrast, installations becoming subject to the EU ETS from 2031 benefit from the phased surrender requirements under Article 12a in 2031–2034, while certain installations may benefit from derogations through 2035. This may result in materially different cumulative carbon-cost exposure and place first movers at a disadvantage when financing further decarbonisation. To support a level playing field for investment and ensure that early action is recognised rather than discouraged, a dedicated, time-limited financing mechanism should be established under the Industrial Decarbonisation Bank. Such support should finance additional decarbonisation, preserve the carbon-price signal and the environmental integrity of the EU ETS, and should neither reduce the obligation to surrender allowances nor compensate past compliance costs.